

ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ
LXV/2

МАТИЦА СРПСКА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК
ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

М А Т И Ц А S E R B I C A
C L A S S I S L I T T E R A R U M
A R C H I V U M P H I L O L O G I C U M E T L I N G U I S T I C U M

Покренут 1957. године

До XXVI књиге (1983) излазио под називом *Зборник за филологију и лингвистику*

Главни уредници:

Др Миливој Павловић (1957–1960), др Рудолф Коларић (1961–1962),
академик Павле Ивић (1963–2000), академик Александар Младеновић (2001–2009),
академик Јасмина Грковић-Мејџор (2010–)

LXV/2

Уредништво:

Др МИЛИВОЈ АЛАНОВИЋ, Др НАДА АРСЕНИЈЕВИЋ, Др ЖАРКО БОШЊАКОВИЋ,
Др ЈАСМИНА ГРКОВИЋ-МЕЈЦОР, Др ДРАГА ЗЕЦ, Др МАРИНА КУРЕШЕВИЋ, Др ГЕРХАРД НЕВЕКЛОВСКИ,
Др МОТОКИ НОМАЧИ, Др СЛОБОДАН ПАВЛОВИЋ, Др ДРАГОЉУБ ПЕТРОВИЋ, Др МАТО ПИЖУРИЦА,
Др ВЛАДИСЛАВА РУЖИЋ, Др СВЕТЛАНА М. ТОЛСТОЈ, Др ЗУЗАНА ТОПОЛИЊСКА, Др БЈОРН ХАНСЕН

Collegium redactorum:

Dr MILIVOJ ALANOVIĆ, Dr NADA ARSENIJEVIĆ, Dr ŽARKO BOŠNJAKOVIĆ, Dr JASMINA GRKOVIĆ-MAJOR,
Dr BJÖRN HANSEN, Dr MARINA KUREŠEVIĆ, Dr GERHARD NEWEKLOWSKY, Dr MOTOKI NOMACHI,
Dr SLOBODAN PAVLOVIĆ, Dr DRAGOLJUB PETROVIĆ, Dr MATO PIŽURICA, Dr VLADISLAVA RUŽIĆ,
Dr SVETLANA M. TOLSTOJ, Dr ZUZANNA TOPOLIŃSKA, Dr DRAGA ZEC

Главни и одговорни уредник:

Академик ЈАСМИНА ГРКОВИЋ-МЕЈЦОР

ISSN-0352-5724 | UDK 80/81(082)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

LXV/2

НОВИ САД
2022

САДРЖАЈ

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Ор с ат Л и г о р и о: Далматоромански реликти у <i>Etimološkom rječniku hrvatskoga jezika</i> (из балканског латинитета XV)	7
М и о м и р А б о в и ћ: Поријекло и смисао топонима <i>Коџор</i>	19
А н ђ е л а В а с и л њ е в и ћ: О прилозима <i>узпрег</i> и <i>усџуџи</i> у савременом српском језику	35
Ј е л е н а А ј џ а н о в и ћ: Значење <i>закључивања</i> у светлу аналитичке и синтетичке глаголке формализације – семантичка, синтаксичка и прагматичка анализа	53
Н а т а љ а М и л и ћ е в и ћ, Т а н ј а М и л и ћ е в: Agreement and Attraction Errors in Relative Clauses in Serbian	69
М а р и н а Ј у р и ш и ћ: О предлогу <i>џоза</i> у српским народним говорима	87
Т а т ј а н а Р а у н о в и ћ: Temporal Properties of Speech and the Perception of Reading (Dis)fluency: Serbian EFL vs. L1 Serbian and L1 English	99
Ј е л е н а Ј о с и ј е в и ћ: Експресивни имплицитни суперлативи у српском и енглеском језику	123
А л е к с а н д а р Џ и в а н о в и ћ: Voice Onset Time and Closure Duration in Word-initial /s/ + Stop Clusters in Clear and Conversational Speech in English: The Effect of Gender	141

ХРОНИКА

С р е т о Т а н а с и ћ: In memoriam: Одлазак академика Ивана Клајна (31. I 1937 – 31. III 2021)	151
М а р т а Б ј е л е т и ћ: In memoriam: Jerzy Bartmiński (19. IX 1939 – 7. II 2022)	157

КРИТИКЕ И ПРИКАЗИ

И в а н а Б е з р у к о в а: Јасмина Грковић-Мејџор, Исидора Бјелаковић, Марина Куршевић (ур.). <i>Историјска лексикографија српског језика</i>	161
А л е к с а н д а р М и л а н о в и ћ: Значајна монографија о развоју астрономске терминологије	167
А л е к с а н д р а Ц о л и ћ Ј о в а н о в и ћ: Зорица Никитовић (ур.). <i>Српско џисано насеље и историја средњовјековне Босне, Хума и Травунице</i>	171
М а ј а М а р к о в и ћ: Дејан Средојевић. <i>Дикција – о џласу, џласовима, акценџиу и џрозодији у српском језику</i>	179
Рецензенти	185
Упутство за припрему рукописа за штампу	187
Contents	193

Орсат Лигорио

ДАЛМАТОРОМАНСКИ РЕЛИКТИ
У *ETIMOLOŠKOM RJEČNIKU HRVATSKOGA JEZIKA*
(ИЗ БАЛКАНСКОГ ЛАТИНИТЕТА XV)*

Разматра се обрада далматороманских реликата у нетом довршеном *Etimološkom rječniku hrvatskoga jezika* (2016–21) као и етимологија одабраних случајева.

Кључне ријечи: етимологија, грчки, латински, далматоромански, српскохрватски.

The paper discusses the treatment of Dalmatian Romance loanwords in the recently completed *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika* (2016–21), as well as the etymology of selected cases.

Key words: etymology, Greek, Latin, Dalmatian Romance, Serbo-Croatian.

1. Увод. У *Etimološkom rječniku hrvatskoga jezika*, чија је друга и коначна свеска управо изашла на свијет, као далматоромански реликти (било поријеклом или посредством) изријеком су окарактерисане одреднице *ба̀ле*, *бѐковина*, *бр̄љд*, *бр̄меч*, *бр̄нисџира*, *ду̀йин*, *жа̀л*, *жбу̀н*, *здр̄џела*, *ја̀сџої*, *ку̀ња*, *ловра̀ша*, *лубѝн*, *о̀квир*, *о̀шии*, *илѝма*, *ра̀жа*, *рику̀ла*, *ро̀да*, *са̀лиа*, *сѝужва*, *су̀миор*, *џу̀њ*, *хобой̀ница* и *чѐмирес* те облици *бј̀е́ва* *s.v.* *ча̀раїа*, *ко̀на̀л* и сл. *s.v.* *ка̀на̀л*, *ка̀ирѝда* и сл. *s.v.* *ка̀шѐдра*, *ко̀лудрѝца* и сл. *s.v.* *ка̀лу̀ђер*, *ко̀њесџира* и сл. *s.v.* *ка̀нисџар*, *крѝша* и сл. *s.v.* *џѝрѐња*, *о̀фѐрао* *s.v.* *фѐра̀л*, *ру̀са* *s.v.* *ру̀жа*, *ру̀сма̀рин* *s.v.* *ру̀жма̀рин*, *скрѝња* *s.v.* *џкрѝња* и *у̀кља̀ша* *s.v.* *у̀ша̀ша*. У овом се раду разматра обрада тих одредница и облика у ЕРНЈ-у као и етимологија одабраних случајева међу њима.

2. Далматоромански реликти у *ETIMOLOŠKOM RJEČNIKU HRVATSKOGA JEZIKA*

Сх. пл. *ба̀ле* те дијал. *ба̀ле* (Брач), *ба̀ле* (Сењ) и *ба̀ле* (Гола) позајмљено је према ЕРНЈ I 40 „*možda ... iz dalmatskoga, u vezi s rum. bale ‘slina’ (usp. i sln. bala), od općeromanskog baba ‘pjena’ (tal. bava). Budući da rum. -l- nije pravilan odraz labijala v/b, pretpostavka o posuđivanju iz dalm[atskoga] je nesigurna.*” Посљедња реченица збуњује; ваљда се мисли: „*Budući da dalm. -l- nije pravilan odraz labijala v/b, pretpostavka o posuđivanju iz dalm[atskoga] je nesigurna.*” У том случају, та би реченица била тачна; сх. *бале* не може бити позајмљено од далматороманског исхода ром. *baba* јер далматоромански не познаје промјену *b > l*. Попут далматороманског, ни румунски не познаје промјену *b > l*. Но, идеја је да је слијед *aba* у ром. *baba* правилно дао рум. *a*; уп. нпр. лат. *caballus* ‘коњ’ > рум. *cal* ‘коњ’. Према томе, ром. *baba* правилно би дало рум. **ba* одакле

* Овај рад финансирао је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према уговору бр. 451-03-68/2022-14 који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

је *bale* онда одређени плурал, тј. **babae-illae*. Од ове ријечи зајмљено је према Скоку сх. *бале*; исто ERHSJ I 124; EPCJ II 113–14. (У румунском је од одређеног пл. *bale* касније регресивном деривацијом образован неодређени сг. *bală* па тако *bale* данас функционише као неодређени плурал ове ријечи. Одређени је *balele*, тј. **babae-illae-illae*.)

Сх. *бѣковина* ‘*Salix vitellina*’ изведено је према ERHJ I 50 „од *beka*, што је, попут слн. *béka* posuđeno iz dalm[ataskoga] (usp. tal. *vinco* ‘врба’) < vlat. **vincus* ‘savitljiv’ (možda od korijena koji је u kl. lat. *vinciō* ‘vezati’). Zamjena *e* за *ε* < *in* pokazuje da је riječ o staroj posuđenici, prije nestanka nazalnih samoglasnika (11.–12. st.)”. Исто Скок 1934: 433; ERHSJ I 133–34, али другачије EPCJ III 67; ондје се сх. *бека* ‘врба’ доводи у везу са сл. **бечийи* (*се*) и **бочийи* (*се*) што у свјетлу паралела попут слн. *beka* ‘врба’ и слч. *beka* ‘врбова младица’ није непривлачан предлог. Штавише, то би значило да сх. *бековина* не мора нужно да буде позајмљеница из далматороманског него би могла бити и словенска ријеч.

Сх. *бј[ѣ]чва*¹ позајмљено је према ERHJ I 121 „iz dalm. **vittea* < lat. *vitta* ‘vrpca’”. Исто ERHSJ I 146, EPCJ III 200–201. Но, лат. **vittea* не припада само далматској романштини него и балканском латинитету; уп. нпр. буг. *бѣчва* ‘чарапа’ и мак. пл. *бечви* ‘чарапе’. У српскохрватски је *бјѣчва* стога могло бити заимано не само из далматске романштине него и из балканског латинитета. Више о „псеудо-јату” у сх. *бјѣчва* в. у Лигорио 2015: 55.

Сх. дијал. *брѣѣг* позајмљено је према ERHJ I 84 „preko dalmat[skoga] iz lat. *virgultum* ‘grm, grmlje’, s prijelazom **v > b* [(]као у *Bol* od lat. *vallum*)”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ I 209. Но, одакле је акценат *брѣѣг*? (Очекивало би се *брѣѣг*.) ERHJ цитира само матичну одредницу у ERHSJ-у, али у Скоковом рјечнику потврде за овакав акценат нема.

Сх. *брѣмеч* ‘*Eryginium campestre*’ позајмљено је према ERHJ I 87 „iz nekog romanskog izvora (možda dalmatskog). Riječ bi mogla biti izvedenica od lat. *verbēna* ‘grančica’. Neposvjedočeni oblik **verbēntiu-* pravilno bi se odrazio kao **brbeč*, što је dismilacijom moglo dati *brmeč*”. Исто ERHSJ I 140. Но, у ERHJ-у недостаје референца на ту одредницу у Скоковом рјечнику. Симплекс *verbēna* позајмљен је као сх. дијал. *бермѣн* (Белеј) ‘*Eryginium campestre*’; в. ЈЕ I 53.

Сх. *брнисѣра* те дијал. *брниѣсѣра* (Брач) позајмљено је према ERHJ I 87 „preko dalmat[skoga] iz lat. *genesta, genista* (nepoznatog porijekla). Početno *b-* u hrvatskom nije objašnjeno, a nalazi se i u obliku posvjedočenom na Sardiniji, *binistra* (logudorski)”. Исто ERHSJ I 107; ЈЕ III 78. Но, битно је нагласити да постоји паралела у крчкој далматороманштини, вељ. *ginastra*; в. BARTOLI 1906: II 186. Та паралела показује да необјашњено *b-* у сх. *брнисѣра* није првобитно те да, слѣдствено, не може бити у непосредној вези са *b* у лог. *binistra*. Што се илустровања дијалекатске варијације тиче, добро би било да је поред брачког *брниѣсѣра* наведена и варијанта *брњесѣра* која се налази код Шулека;

¹ Акценат треба да је *бјѣчва*, не *бјѣчва* како нетачно у ERHJ-у стоји; в. RIAJU I 376.

в. RJAZU I 664. Та варијанта показује да је *u* у брачком *бр̀нї̀сї̀ра* заправо јат. Више о „псеудо-јату” у овој ријечи в. у Лигорио 2015: 54.

Сх. *г̀у̀й̀ѝн* те дијал. *г̀у̀й̀ѝн* (Брач, Питве, Завала), *г̀у̀й̀ѝн* (Вргада, Сењ), *г̀ѐл̀й̀ѝн* (Орлец) и *г̀а̀л̀й̀ѝн* (Сусак) позајмљено је према ERHJ I 207 „вјероватно преко dalmat[skoga], из грч. δελφίς, <G δελφῖνος>. У грч[ком] је ова именца изведена од истог коријена као и δελφύς ‘maternica’ <*g^welb^hu- (skr. *gárbha-*, njem. *Kalb* ‘tele’); dupin је sisavac, као ‘riba s maternicom’”. Нема потребе за релативизацијом далматског посредства; в. ERHSJ I 459; ЈЕ I 136–37. Детаљно у HOLZER 2011: 103. Што се грчке ријечи тиче, њен акценат треба да буде δελφίς, не δελφῖς (како нетачно стоји и у ERHSJ-у).

Сх. *ж̀а̀л* те дијал. *ж̀о̀л* (Брач) позајмљено је према ERHJ II 613 „из перовједоџенога dalmatoromanskoga odraza грч. αἰγιαλός ‘žal, morska obala’, usp. i alb. *zall* ‘pijesak’ из истог izvora, те *igalo* (Karadžić, Dubrovnik), облик у којем није дошло до palatalizacije грч. -g-”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ I 709–10. Но, облик *žalo* који се налази у сегменту tvorba треба премјестити међу дијалекте i potvrde јер он није изведеница од *ж̀а̀л* него је, попут облика *igalo*, зајмљен као такав од αἰγιαλός. В. више у LIGORIO 2014 s.v. *AEGIALU.

Сх. *ж̀б̀у̀н* је према ERHJ II 615 „нејасне етимологије. Postoji i varijanta *džbun* (Dubrovčani). Можда је ова ријеч посуђена из dalmat. *čezbone или sttal. *cespone* (usp. tal. *cespo* ‘grm, žbun’) < lat. *caespes* ‘busen’; за озвучивање у средини ријечи usp. дијал. *žbugara* ‘mala jamica, rupa’ (Boka) од **exbucaria*; за odraz sufiksa usp. *račun* < vlat. **ratione-*”. Исто MATASOVIĆ – MATASOVIĆ 2018: 410–11. Но, далматоромански праоблик није могао да гласи *čezbone јер се *c* пред *e* у далматороманском језику не палатализује; уп. лат. *centrum* ‘середина’ > сх. *к̀ѐнї̀ра* ‘стожер, чеп на поклопцу’ (Дубровник), лат. *cēpulla* ‘лучић’ > сх. *к̀а̀й̀у̀ла* ‘љубичасти лук’ (Дубровник) и лат. *cīmicet* ‘стјеница’ > сх. *к̀ѝмак* ‘стјеница’ (Дубровник) те лат. *acētum* ‘сирће’ > вељ. *akájt id.*, лат. *cēnāre* ‘вечерати’ > вељ. *kenúr id.* и лат. *cīmicet* ‘стјеница’ > вељ. *čínko id.* итд. В. и BARTOLI 1906: II 376–378; Скок 1926 те LIGORIO 2014: §25–30. Ја из тог разлога не вјерујем да би сх. *ж̀б̀у̀н*, дијал. *ѝбун* могло бити далматоромански реликат.

Сх. *з̀г̀ј̀ѐла* те дијал. *з̀г̀й̀ла* (Брач, Вргада) и *з̀г̀ѐла* (Сењ) постало је према ERHJ II 599 „од **skъdēla*, што је посуђено из dalmatoromanskog odraza lat. *scutella* ‘zdjelica’”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ III 645–46. Више о „псеудо-јату” у сх. *з̀г̀ј̀ѐла* в. у Лигорио 2015: 55.

Сх. *ј̀а̀с̀тї̀ої* те дијал. *ј̀а̀с̀тї̀ої* (Сењ), *ј̀а̀с̀тї̀ої* (Брач, Питве, Завала) и *ј̀а̀с̀тї̀рої* (Вргада) позајмљено је према ERHJ I 398 „из dalmatskog (usp. tal. *astaco*) < lat. *astacus*, што је из грчког ἄστακος, вјеројатно supstratnog podrijetla’”. Без примједбе на етимологију; исто у Скок 1934: 205–06, ERHSJ I 760, ЈЕ II 33–34.² Но, што се литературе тиче, у ERHJ-у недостаје референца на матичну одредницу

² Не може бити, што тврди Росси 1990: 65–66, да је сх. *ј̀а̀с̀тї̀ої* директна позајмљеница из грчког; то се види по акценту сх. ријечи, који не одговара оном у грч. ἄστακος него управо оном у лат. *astacus*.

у Скоковом рјечнику; в. ERHSJ I 760. Мјесто тога, као основна референца наводи се одредница из Снојевог рјечника (иако је *jasīoi* у словеначком управо српскохрватска позајмљеница). Иста примједба у VULETIĆ – SKRAČIĆ 2018: 76.

Сх. дијал. *каѿрѿѿга* ‘столица’ (Питве, Завала, Вргада, Омишаль) и *канѿрѿѿга id.* (Сењ) су према ERNJ I 433 „starije posudenice iz dalmatoromanskoga”, односно „iz lat. *cathedra* ‘učiteljski stolac, učiteljski ili biskupski položaj’, starije ‘stolac’, što je iz грч. καθέδρα ‘stolac, sjedalo’” дочим су сх. дијал. *каѿрѿѿѿа* ‘столица’ (Брач) и *канѿрѿѿга id.* (Лика) поријеклом такође далматоромански реликти, али су обликовани „pod utjecajem različitih romanskih dijalekata”. Без примједбе на етимологију; исто ERHSJ II 63–64 и JE II 44. Додати и паралелу из крчке далматороманштине, вељ. *katrǎjda* ‘столица’; в. BARTOLI 1906: II 194.

Сх. дијал. *колѿдрица* ‘калуђерица’ (Брач, Сењ) и *колѿдрица id.* (Студенац) позајмљено је према ERNJ I 419 „preko dalmatskoga” од грч. καλόγερος ‘калуђер’, као и сви дијалекатски облици сх. *калуђер* „sa -dr- i vokalizmom o”. Без примједбе на етимологију; исто ERHSJ II 129. Но, ваља нагласити, као што код Скока и стоји, да сх. *колѿдрица* није позајмљено од грч. καλόγερος ‘калуђер’ него од грч. καλογρία ‘калуђерица’, што је неопходно за *k-gr > *k-dr.

Сх. дијал. *конѿл* ‘канал’ (Шмрика и Краљевица) и *колѿн id.* (Сењ) позајмљено је према ERNJ I 421 „iz dalmatoromanskoga” одраза лат. *canālis* ‘жлијеб, цијев’, као и сви дијалекатски облици сх. *канѿл* „s o u prvom slogu”. Без примједбе на етимологију; исто ERHSJ II 30. Детаљно у HOLZER 2011: 113. Додати и паралелу из крчке далматороманштине, вељ. *kanúl* ‘канал’; в. BARTOLI 1906: II 194.

Сх. дијал. *коњесѿра* ‘кошарица’ (Бернардин), *конисѿра id.* (15 в.) и *конешѿра id.* (Лика, Истра) позајмљено је према ERNJ I 422 „iz dalmatoromanskoga” одраза лат. *canistrum* ‘кошарица’, као и остали дијалекатски облици сх. *канисѿар* „s o u prvom slogu”. Но, сх. *конисѿра* и сл. зајмљено је уствари од облика плурала, лат. *canistra*, који је улијед метаплазма из неутрума плурала далматороманских o-основа прешао у фемининум сингулара словенских a-основа; в. ERHSJ II 144. Лат. *canistra* не припада само далматској романштини него и балканском латинитету; уп. арум. *cânestra* ‘кошарица’ и алб. *kanistrë id.* У српскохрватски је *коњесѿра* и сл. стога могло бити заимано не само и из далматске романштине него и из балканског латинтета. Више о „псеудојату” у сх. *коњесѿра* и сл. в. у Лигорио 2015: 54.

Сх. дијал. *криѿца* ‘трешња’ (Микаља) и *крѿѿца id.* (Смоквица) позајмљени су према ERHSJ II 479–80 „izravno iz vlat. *ceresia* ili iz dalmatoromanskoga”. Нема потребе за релативизацијом далматороманског поријекла; в. Скок 1926: 388 и ERHSJ II 198. Детаљно у HOLZER 2011: 117. Но, у литератури недостаје референца на матичну одредницу у Скоковом рјечнику. Такође, недостаје и паралела из крчке далматороманштине, вељ. *kris* ‘трешња’; в. BARTOLI 1906: II 198.

Сх. *куња* позајмљено је према ERHJ I 524 „iz nekog romanskog govora (možda dalmatskog); izvorno od lat. *concha* ‘školja’, što je iz grč. κόγχη ‘školjka’”. Нема потребе за релативизацијом далматороманског поријекла; уп. ЈЕ II 116–17 те в. VULETIĆ 2006; 2007: 139–40. У ERHJ-у недостају за ову одредницу дијалекатске потврде; ако би се додавале, важнија међу њима била би *кѹка*, која је веома стара. Детаљно о сх. *кѹка* в. у HOLZER 2011: 119.

Сх. *лòврāӣа* позајмљено је према ERHJ I 566 „možda preko dalmatskog, iz lat. *aurāta*, što je izvedeno iz *aurum* ‘zlato’. [...] Početno *l-* u hrvatskom postalo je od romanskog člana”. Нема потребе за релативизацијом далматороманског поријекла; в. Скок 1930: 498; ERHSJ II 581; ЈЕ II 221. Детаљно у HOLZER 2011: 137. Што се тиче акцента у наслову одреднице, он треба да гласи *лòврāӣа*, не *лòврāӣа*; уп. дијал. *òврāӣа* (Дубровник, Рачишће, Брач) и *ловрāӣа* (Хрватско приморје, Ријека, Малинска, Сењ) на цитираном мјесту у ERHSJ-у. Према Скоковој грађи, постоји и дијал. *ловрāӣа* (што би ретракцијом акцента правилно дало *лòврāӣа*), али само *лòврāӣа* није забиљежено дочим се *лòврāӣа* као такво налази у RJAZU VI 172. О разлици између *ловрāӣа* и *ловрāӣа* више у LIGORIO 2014: §74–76.

Сх. *лубѣн* те дијал. *лубѣн* (Брач, Вргада) и *лѹбин* / *јѹбин* (Питве Завала) позајмљено је према ERHJ I 567 „iz nekog romanskog jezika (možda dalmatskoga, uspr. fr. *loubine*, *lubine*, prov. *loubine*, *louvine*) < lat. *lupinus*, što je izvedeno od lat. *lupus* ‘vuk’, preneseno i ‘proždrljiva riba’”. Нема потребе за релативизацијом далматороманског поријекла; в. Скок 1934: 202; ERHSJ II 323. Напосе се поставља питање откуд *б* у *лубин* пошто у далматороманском лат. интервокалско *р* иначе остаје без промјене; уп. нпр. лат. *сѣрulla* ‘лучић’ > сх. *каѣула* ‘љубичасти лук’ и сл. Само у бокељској далматороманштини лат. интервокалско *р* по правилу постаје *б*; уп. нпр. лат. *lupellus* ‘вук’ > сх. *лубијѧо*, *-āла* и сл. Скок на наведеном мјесту предлаже да „*p* > *b* u [potvrđama na] srednjem i južnom Jadranu rotječe iz bokeljsko-romanskoga”, али тај Скоков предлог ћутке прелази преко чињенице да се лат. безвучни плозиви под још непознатим условима мјестимично али консистентно озвучују и ван бокељске далматороманштине, на читавој далматороманској ареи. Тако је нпр. у случају *с* у лат. *astacus* > сх. *јāсѣӣо̄* (читав Јадран), па, ако је већ тако, онда исто по мом мишљењу може бити по сриједи и у случају *р* у лат. *lupinus* > сх. *лубѣн*. Из тог разлога ја не вјерујем да је *лубин* на средњем и јужном Јадрану позајмљеница из бокељске далматороманштине; исто у LIGORIO 2014 s.v. *LUPINU*.

Сх. *òквѣр* изведено је према ERHJ II 63 „od glagola *okviriti* koji je pak prefiksom **ob*, v. *o*¹, izveden od *kvjjer*, *kvir* ‘pergament, životinjska ko[ž]a priređena za pisanje’ (17 st.). Та је ријеч из далматороманског одраза лат. ријечи *corium* ‘кожа’”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ II 253. Но, не вјерујем да се само по себи разумије како лат. *corium* даје сх. *квѣјер* јер је слијед промјена компликован. По мом се схватању тај слијед одвија на сљедећи начин. Лат. *corium* у првом кораку правилно даје ром. **kõrju*; уп. нпр. ит. *cuoio* ‘кожа’ и шп. *cuero id*. У другом кораку од ром. **kõrju* правилно настаје дром. **kõrju* које дјејством прве далматороманске дифтонгације у трећем кораку

правилно даје дром. **kuerju*; в. Лигорио 2018: 37, 47. У четвртном кораку дром. **kuerju* правилно постаје **kuēriju* дужењем наглашеног вокала у отвореном слогу; в. HOLZER 2011: 27. У петом кораку, дром. **kuēriju* заима се као сл. **kvēr-* које услијед промјене сл. **ē* > **ě* у шестом кораку правилно даје **kvēr-*; в. Лигорио 2015: 55–63. Од сл. **kvēr-* најзад, у седмом кораку, правилно постаје сх. *квѣр* и ик. *квѣр*.

Сх. дијал. *офѣрао* ‘ферал’ (Дубровник) позајмљено је према ERHJ I 242 „od krivo rastavljenog dalmatskog [člana] **lu feral* < **l’uferal*”. Исто ERHSJ II 598. Но, постоји и другачије објашњење; в. LIGORIO 2014 s.v. *ILLU *PHARALE*. Према том објашњењу, сх. дијал. *офѣрао* није од клат. *pharus* него од лат. *ceroferārius* ‘свијећњак’ одакле је као далматоромански реликат и сх. дијал. *кереферѧл* (Корчула); в. ЈЕ II 81. Механизам објашњења је исти; радило би се о кривом растављању, само што би у овом случају то било *cer-oferārius* мјесто *cero-ferārius*. За тобожње *cer-oferārius* могао би бити одговоран лат. глагол *offerō* ‘принијети’ који се и сам налази међу далматороманским реликтима (у облику партиципа *oblatus*, одакле сх. *oblanta*); в. ERHSJ II 537. Ово објашњење је по мом мишљењу боље од оног другог утолико што не множи без потребе број далматороманских праоблика него обје потврде, дубровачко *офѣрао* и корчуланско *кереферѧл*, своди на један те исти далматоромански праоблик.

Сх. *ошии*, дијал. *ошии* (Вргада), *оксии* (дела Бела) и *охсии* (Микаља) позајмљено је према ERHJ II 87 „iz dalmatoromanskog izvora (usp. tal. *assito* ‘pregrada’). Riječ je izvedenica od lat. *assis, axis* ‘daska (podnica)’”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ II 552.

Сх. *илѣма* те дијал. *илѣма* (Брач, Вргада) позајмљено је према ERHJ II 138 „preko dalmat[skoga] iz grč. πλῆμ(μ)η ‘plima’”. Без примједбе на етимологију; исто у Скок 1934: 488; ERHSJ II 683–84; ЈЕ II 113.

Сх. *рѧжа* те дијал. *рѧжа* (Брач) позајмљено је према ERHJ II 286 „iz dalmatskog odraza lat. *raia* (usp. i mlet. *rasa*, tal. *razza*)”. Без примједбе на етимологију; исто у Скок 1934: 488; ERHSJ III 97; ЈЕ III 115. Детаљно у HOLZER 2011: 144. За потребе илустровања дијалекатске варијације, боље би било да је мјесто брачког *рѧжа* наведена варијанта *рѧћа* која се налази у Дубровнику, Долима, Прожури, Коритима и Суђурђу; в. VINJA 1986: II 216.

Сх. *рѧкула* ‘*Eruca sativa*’ позајмљено је према ERHSJ II 301–02 „iz neposvjedočenog dalmat. odraza lat. deminutiva *ērūcula* od lat. *ērūca* ‘rikula’”. Без примједбе на етимологију; в. ERHSJ III 142–43. На наведеном мјесту у ERHJ-у такође се каже да је „[č]ak. oblik *rīga* (npr. Senj) posuđen [...] iz sjevernotalijanskih dijalekata ili dalmat[skoga]”. Уз ово имам двије примједбе. Прво, у Вињином рјечнику читамо да „аксенат *rīga* за Hrvatsko primorje nije točan, jer s tim naglaskom [ova riječ] znači ‘redak, crta’”; в. ЈЕ III 125. Ако је тако, тај акценат треба исправити тако да гласи *рѧа*. И друго, ја не вјерујем да се у случају чак. *рѧа* ради о сјеверноиталијанској позајмљеници. Озвучење интервокалског

пловива у дром. одразу лат. *ērūca* > чак. *p[ū]īa* је по мом схватању као и оно у далматороманском одразу лат. *astacus* > сх. *ἰάσσιω* или пак оно у далматороманском одразу лат. *lupīnus* > сх. *λυβῖν* итд. Из тог разлога ја сматрам да чак. *pūīa* јесте далматоромански реликат; исто у LIGORIO 2014 s.v. *ērūca*.

Сх. *рѡга* те дијал. *рѡга* (Сењ) је према ERHJ II 304 „najvjerojatnije posuđeno iz grč. (ἐ)ρωδιός ‘čaplja, Ardea cinerea’ (zасijelo uz dalmatoromanskog posredovanje). Postoji i mišljenje da је hrv. *roda* zajedno s grč. (ἐ)ρωδιός i lat. *ardea* ‘čaplja’ posuđeno iz nekog neindoeuropskog supstrata, ali neobično је што u drugim slav. jezicima nema podudarnosti imenici roda. Grč. (ἐ)ρωδιός i lat. *ardea* doista mogu biti supstratne riječi, možda srodne i sa steng. *earte* ‘vrst patke’”. Што се крајњег поријекла тиче, ја сам пред десетак година изнио тезу да је сх. *рѡга* супстратска позајмљеница која, када се пореди са грч. ἐρωδιός и лат. *ardea* (што су, како мислим, такође супстратске позајмљенице), указује на праоблик са мобилном *a*-протезом, **rōd-* / **a-rd-*, која се налази у још неким супстратским орнитонимима; уп. нпр. **mesl-* / **a-msl-*, одакле лат. *merula* ‘кос’ и ствњ. *amsla id.* При том мишљењу остајем и данас; више в. у Лигорио 2012. (У супстратским позајмљеницама које показују *a*-протезу коријен је обично у пунини када је без протезе а у празнини када је са протезом; в. SCHRIJVER 1997. Ја сам у свом раду из 2012 пропустио да поменем стенг. *earte* које сада доноси ERHJ, али би тај облик, као и *ardea*, био од потоње супстратске варијанте, тј. **a-rd-*, гдје је коријен у празнини пошто је са протезом.)

Сх. дијал. *рѡсмарин* (Дубровник, Брач) позајмљено је према ERHJ II 314 „zасijelo [...] preko dalmatoromanskoga” одраза лат. *rōs marīnus* ‘морска роса’. Без примједбе на етимологију; исто ERHSJ III 175.

Сх. *сѡлѡа* те дијал. *сѡѡа* (Вргада) и *сѡлѡа* (Сењ) позајмљено је према ERHJ II 320 „iz dalmat. **salpa* < lat. *salpa*, што је iz grč. σάλπη (nepoznatog podrijetla)”. Без примједбе на етимологију; исто у Скок 1930: 526; ERHSJ III 195–96; ЈЕ III 142–43. За потребе илустровања дијалекатске варијације, добро би било да је поред вргадинског *сѡѡа* и сењског *сѡлѡа* наведена и варијанта *сѡѡа* која покрива практички читав терен од Пељешца до Боке; в. VINJA 1986: II 279.

Сх. *скрѡња* позајмљено је према ERHJ II 431 „iz dalmatrom[anskoga] odgaza lat. *scrīnium* ili iz tal. *scrigno*”. Али, не може бити од ит. *scrigno*. (Одакле би било *-a*?) Радије од далматороманског одраза лат. *scrīnium* под претпоставком да је та ријеч зајмљена у облику плурала, *scrinia*; уп. нпр. *canistrum*, пл. *canistra* ‘кошарица’ одакле сх. *коњесѡра id.* и сл. Исто и у ERHSJ III 269–70, али ERHJ ту Скокову одредницу не наводи. Лат. *scrinia* не припада само далматској романштини него и балканском латинтиету; уп. нпр. алб. *skrinjë* ‘шкриња’. У српскохрватски је *скрѡња* стога могло бити заимано не само из далматске романштине него и из балканског латинтета; исто и на наведеном мјесту у ERHSJ-у.

Сх. *сѡѡжва* позајмљено је према ERHJ II 378 „iz dalmat. odraza lat. *spongia* ‘spužva’, што је posuđeno iz grč. σπογγία, izvedenice od σπόγγος ‘gljiva’”. Без примједбе на етимологију; исто у ERHSJ III 314; ЈЕ III 178

Сх. *сѹмїор* те дијал. *сѹмїор* (Вргада) позајмљено је према ERHJ II 405 „iz dalmat[skog] odraza lat. *sulpur, sulphur* (s disimilacijom **l...r* > *m...r*)”. Но, лат. *sulp(h)ur* не налази се само у далматској романштини него и балканском латинитету; уп. нпр. сх. *сѹмїур* (Косово) и буг. *сѹмїор*. У српскохрватски је *сѹмїор* и сл. стога могло бити заимано не само из далматске романштине него и из балканског латинитета; исто у ERHSJ III 361.

Сх. *їѹњ* те дијал. *їѹњ* (Брач, Вргада) и *їѹн* (Сењ) позајмљено је према ERHJ II 492 „(vjerovatno preko dalmatorom[anskoga]) iz lat. *thynnus, thunnus*, što je pak posuđeno iz grč. θύννος”. Нема потребе за релативизацијом далматороманског поријекла; уп. ERHSJ II 523 са JE III 286 те в. MULJAČIĆ 2000: 237–241 и LIGORIO 2014: §49, 184.

Сх. *укѡаїа* ‘Oblada melanura’ и дијал. *укјаїа id.* позајмљено је према ERHJ II 525 „iz dalmat. **ukjata* < lat. **oculāta*, od *oculus* ‘oko’ (ova riba ima velike i okrugle oči)”. Уз ово имам двије примједбе. Прво, лат. *oculātus* је добро посвједочена ријеч; в. нпр. TLL IX ii 440. Према томе, треба *oculāta*, не **oculāta*. Исто је и у ERHSJ III 540. И друго, далматоромански праоблик нипошто није могао да гласи **ukjata* јер секундарном лат. *cl* у далматороманским реликтима одговара сх. *кл*, *їл* и *кљ* (одакле онда и сх. *кј*); в. LIGORIO 2013. Далматоромански праоблик је мјесто тога вјероватно гласио **oklata* > **okl'ata*, а одавде је онда позајмљено сх. *укѡаїа* са варијантом *укјаїа* (у којој је промјена *кљ* > *кј* домаћа појава, не далматороманска).

Сх. *хобойница* изводи се према ERHJ I 330–31 „od psl. **xobotь* ‘геп’ (rus. *хобой*, češ. *chobod* ‘okrajak, rilo’). Dublje je podrijetlo psl. **xobotь* nejasno, no moguća je veza s lit. *kabėti* ‘visjeti’. Prema drugom mišljenju, riječ *hobotnica* je posuđena, uz dalmatoromansko posredovanje, iz grč. ὀκτώπους ‘hobotnica’. Izvorni bi hrv. oblik bio **htobod* (preko dalmatoromanskog **ktofodo*), a potvrde da je riječ posuđena bile bi hrv. *hobodnica* (Novalja), *kobotnica* (Susak), *hubodnica* (Iž), itd.”. Што се потоњег мишљења тиче, в. више у Лигорио 2014 (при чему још увијек стојим).

Сх. *чѹмїрес* позајмљено је према ERHJ I 125 „iz dalmatskog odraza lat. riječi *cypressus*, što je iz grč. κυπάρισσος”. Исто Скок 1930: 505; ERHSJ I 56, али другачије LIGORIO 2018: 485–86. У том раду ја полазим од опаске да се сх. *чѹмїрес* налази на простору читавог Јадрана, а да се палатализација *c* пред *i* у далматороманском налази само на сјеверном и средњем Јадрану; уп. нпр. лат. *cimicet* ‘стјеница’ > вељ. *čínko id.* и сх. дијал. *кїмак id.* (Дубровник). В. и ERHSJ II 80–81. Сљедствено закључујем да сх. *чѹмїрес* не може бити далматоромански реликат на читавом Јадрану него само на његовом сјеверном и средњем дијелу, а да на јужном Јадрану мора да буде нешто друго, и то, како мислим, италијанска позајмљеница, од *cipresso* (што је и само од лат. *cypressus*). У наведеном раду такође износим тезу да је у српскохрватски напосе заимано грч. κυπάρισσος, напосе лат. *cypressus* а напосе ит. *cipresso*; како мислим, од грч. κυπάρισσος је сх. *ћейариз* и слично, од лат. *cypressus* сх.

(што је вјероватно заимано и из далматске романштине и из балканског латинитета).

Реконструисани далматоромански облици дају се у ERHJ-у по изузетку; то је случај само у одредницама *жбѹн* (гдје се реконструише **čezbone*) и *сѡлѡа* (гдје се реконструише **salpa*) те у облику *ѹкѡаѡа* s.v. *ѹѡаѡа* (гдје се реконструише **ukjata*). Од тога су погрешни облици **čezbone* и **ukjata*, који уствари треба да гласе **kespone* (или евенутално **kezbone*) и **oklata*.

Крчкороманске паралеле за далматороманске реликте не наводе се ни у једној одредници иако би за неке од њих дале пронаћи; то је случај са сх. *брнисѡра* (што се пореди са вељ. *ginastra*) те са сх. *каѡрѡга* и сл. s.v. *каѡегра* (што се пореди са вељ. *katráda*), *конѡл* и сл. s.v. *канѡл* (што се пореди са вељ. *kanùl*) и *криѡа* и сл. s.v. *ѡрѡѡња* (што се пореди са вељ. *kris*).

Као основна литература за далматороманске реликте у ERHJ-у служи ERHSJ. Тако је у свуда осим у одредницама *брмеч* и *јѡсѡѡ* те у облицима *криѡа* и сл. s.v. *ѡрѡѡња* и *скрѡња* s.v. *ѡкрѡња* у којим матична одредница у ERHSJ-у грешком није цитирана.

Као допунска литература за далматороманске реликте обично служи JE и HOLZER 2011, али се одреднице из тих наслова не наводе консистентно. Референца на JE недостаје у одредницама *брмеч*, *брнисѡра*, *гѡѡн*, *ѡѡма*, *рѡжа*, *рѡкула*, *ѡѡњ* и *хобѡѡница* те у облицима *каѡрѡга* и сл. s.v. *каѡегра*, а на HOLZER 2011 у одредницама *гѡѡн*, *лѡврѡѡа* *рѡжа* те у облицима *конѡл* и сл. s.v. *канѡл* и *криѡа* и сл. s.v. *ѡрѡѡња*.

Уопштено говорећи далматоромански реликти у ERHJ-у су по мом мишљењу обрађени на задовољајућ начин. Наведене замјерке често нису од пресудног значаја и лако ће се исправити у другом издању. Ваља имати на уму што се посла на српскохрватској етимологији тиче да су далматоромански реликти у правилу веома замршене одреднице, а да је стручњакâ у области далматороманистике безмало занемарив број. ERHJ се зато у највећем броју случајева ослонио на ERHSJ, што је без сумње била добра одлука, а од друге свеске је к том почео да рачуна на консултације са врсним далматороманистом Н. Вулетићем (ERHJ II vii), што је такође била добра одлука. Надам се да ће ERHJ и у будуће наставити да сарађује са искусним далматороманистима; у слѡдећим издањима то ће придонијети квалитету обраде далматороманских реликата којим је превасходно потребно усклађивање са релевантном литературом штампаном након ERHSJ-а (Муљачић, Роки, Виња, Холцер, Вулетић итд.).

Најзад, морам напоменути и то да се у *Etimološkome rječniku hrvatskoga jezika* налазе и они далматоромански реликти који нису изријеком окарактерисани као такви али се као такви (било посредством или поријеклом) иначе схватају; то је случај са сх. *жѡка*, *јѡрбол*, *ѡѡња*, *мѡѡрањ*, *сѡдро*, *сѡѡа*, *ѡѡѡл*, *ѡкрѡѡна* те са *ѡсѡѡѡјерна* s.v. *ѡсѡѡѡерна*, *јѡѡна* s.v. *арѡна*, *мѡрач* s.v. *мѡрѡѡ*, *мрча* s.v. *мѡрѡѡа*, *ѡрѡѡѡна* s.v. *ѡѡрѡѡзд*, *ѡѡѡжа* s.v. *ѡѡѡжа*, *скѡла* s.v. *ѡкрѡла* итд. О тим ријечима биће више приче у слѡдећем раду. Такође, у слѡдећем раду биће ријечи и о оним далматороманским реликтима чије је далматороманско постање и/или поријекло у ERHJ-у доведено у питање или изријеклом одбачено; то је пак случај са сх. *бѡѡѡѡѡѡ*, *бѡѡѡѡѡѡ*, *гѡѡѡѡѡѡ*, *крѡѡѡѡѡѡ*, *кѡмѡрча*, *крѡѡѡѡѡѡ*, *ѡѡѡѡѡѡ*, *ѡѡѡѡѡѡ* те са обликом *гѡѡ* s.v. *гѡн* итд.

СКРАЋЕНИЦЕ

- > даје
- < постаје од
- * (реконструисан облик)
- ? (упитно)
- алб. – албански
- арум. – арумунски
- буг. – бугарски
- вељ. – вељотски
- грч. – грчки
- дијал. – дијалекатски
- дром. – далматоромански
- ик. – икавски
- ит. – италијански
- кслат. – каснолатински
- лат. – латински
- лог. – логудорски
- мак. – македонски
- ром. – романски
- рум. – румунски
- сл. – словенски
- слн. – словеначки
- слч. – словачки
- ствњ. – старовисокоњемачки
- сх. – српскохрватски
- чак. – чакавски
- шп. – шпански

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- ЕРСЈ: Александар Лома (ур.). *Етимолошки рјечник српског језика*, I–III. Београд: САНУ – Институт за српски језик САНУ, 2003–2008.
- Лигорио, Орсат. С.-х. *рода*, лат. *ardea*. *Зборник Маџице српске за филологију и лингвистику* LV/2 (2012): 21–28.
- Лигорио, Орсат. С.-х. *хобойница*. *Зборник Маџице српске за филологију и лингвистику* LVII/2 (2014): 7–11.
- Лигорио, Орсат. Такозвани псеудо-јат у далматској романштини и балканском латинитету. (Из балканског латинитета VIII). *Јужнословенски филолоџ* LXX/3–4 (2015): 43–72.
- Лигорио, Орсат. Дифтонгација у далматороманским реликтима латинског суфикса -ĒLLU, -ĒLLA. (Из балканског латинитета XIII). *Јужнословенски филолоџ* LXXIV/1 (2018): 31–59.

*

- BARTOLI, Matteo Giulio. *Das Dalmatische : Altromanische Sprachreste von Veglia bis Ragusa und ihre Stellung in der Apennino-Balkanischen Romania*, I–II. Wien: A. Hölder, 1905–1906.
- ERHJ: Ranko Matasović, Tijmen Pronk, Dubravka Ivšić, Dunja Brozović Rončević (ur.). *Etimološki rječnik hrvatskog jezika*, I–II. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2016–2021.
- ERHSJ: Petar Skok. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU, 1971–1974.
- HOLZER, Georg. *Glasovni razvoj hrvatskog jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2011. (Ispravljeno i dopunjeno izdanje njemačkog izvornika.)

- JE: Vojmir Vinja. *Jadranske etimologije : Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, I–III. Zagreb: HAZU – Školska knjiga, 1998–2004.
- LIGORIO, Orsat. Uno sguardo ai relitti dalmato-romanzi in -CULU e TULU. José Enrique Gargallo Gil, Nikola Vuletić (ur.). *Mare Loquens*. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2013, 317–321.
- LIGORIO, Orsat. *Problem leksičke stratifikacije u adrijatistici*. Doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2014.
- LIGORIO, Orsat. Greek Y in Dalmatian Romance. Chr. Tzitzilis, G. Papanastassiou (eds.). *Greek Etymology*. Thessaloniki: Institute of Modern Greek Studies – Aristotle University of Thessaloniki, 2017, 472–495.
- MATASOVIĆ, Maja, Ranko MATASOVIĆ. Romanizmi s početnim ž- u hrvatskome jeziku. Nina Lanović (ur.). *Poglavlja iz romanske filologije*. Zagreb: FF Press, 2018, 407–414.
- MULJAČIĆ, Žarko. *Das Dalmatische : Studien zu einer untergegangenen Sprache*. Köln – Weimar – Wien: Böhlau, 2000.
- RJAZU: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII. Zagreb: JAZU, 1880–1976.
- ROCCHI, Luciano. *Latinismi e romanismi antichi nelle lingue slave meridionali*. Udine: Campanotto, 1990.
- SCHRIJVER, Peter. Animal, Vegetable and Mineral : Some Western European Substratum Words. Alexander Lubotsky (ed.). *Sound Law and Analogy*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi, 1997, 293–319.
- SKOK, Petar. Zur Chronologie der Palatalisierung von *c, g, gu, gū* vor *e, i, y, j* im Balkalatein. *Zeitschrift für romanische Philologie* 46 (1926): 385–410.
- SKOK, Petar. Zum Balkalatein III. *Zeitschrift für romanische Philologie* 50 (1930): 385–532.
- SKOK, Petar. Zum Balkalatein IV. *Zeitschrift für romanische Philologie* 54 (1934): 175–214, 424–499.
- TLL: *Thesaurus linguae Latinae*. <<https://publikationen.badw.de/de/thesaurus/lemmata>>.
- VINJA, Vojmir. *Jadarnska fauna : Etimologija i struktura naziva*, I–II. Split: JAZU – Logos, 1986.
- VULETIĆ, Nikola. Etimološke crtice o našem malakonimu *kúnjka* i varijantama. *Čakavska rič* XXXIV/1–2 (2006): 185–190.
- VULETIĆ, Nikola. Dopune *Jadranskim etimologijama* Vojmira Vinje : Prvi prilog. *Croatica et Slavica Jadertina* II (2006): 135–144.
- VULETIĆ, Nikola, Vladimir SKRAČIĆ. *Leksik morske faune u sjevernoj Dalmaciji. Prvi dio: rječnik pučkog nazivlja*. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2018.

Orsat Ligorio

DALMATIAN ROMANCE LOANWORDS
IN THE *ETIMOLOŠKI RJEČNIK HRVATSKOGA JEZIKA*
(ON BALKAN LATIN XV)

S u m m a r y

The paper discusses the treatment of Dalmatian Romance loanwords in the recently completed *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika* (2016–21). Specifically, the discussed lemmata are Serbo-Croatian *bāle, bēkovina, bṛgūd, bṛmeč, bṛnistra, čēmpres, dūpīn, hōbotnica, jāstog, kūnjka, lōvrāta, lūbīn, ōkvīr, ōšit, pīma, rāža, rikula, rōda, sālpa, spūžva, sūmpor, tūnj, zdjēla, žāl*, and *žbūn*, as well as *bjēčva* s.v. *čārapa, kanāl* etc. s.v. *kānāl, katṛīda* etc. s.v. *kātedra, kōludrica* etc. s.v. *kāludēr, konjestra* etc. s.v. *kānistar, krīša* etc. s.v. *trēšnja, ofērao* s.v. *fērāl, rūsā* s.v. *rūža, rūsmarin* s.v. *rūžmarin, skrīnja* s.v. *škrīnja*, and *ūkljata* s.v. *ūšata*. The conclusion is that the treatment of Dalmatian Romance loanwords in the *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika* generally meets expectations, although there is still considerable potential for improvement.

Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење за класичне науке
Чика Љубина 18–20, 11000 Београд, Србија
orsat.ligorio@gmail.com

(Примљено: 1. септембра 2021;
прихваћено: 10. новембра 2022)